

ลิลิต

ตำนานพระพุทธชินราช

ที่ระลึกในการพระราชทาน

ธงทิว

รองเสวกโท หลวงสนั่นฐานันดรศักดิ์

(หม่อม บุนนาคกาญจน)

ณ เชียงบรรมบรรพตวัดสระเกษ

เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีวังส นานาถาวรวิจิตร







ดิลิต

ตำนานพระพุทธชินราช

ที่ระลึกในการพระราชทานเพลิงศพ
รองเสวกโท หลวงสนั่นฐานอักษรศาสตร์
(หุ้ม บุษบะกาญจน์)

ณเชิงบรมบรรพตวัดสระเกษ

เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๐

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีทอง นานาตลาดวัดรัก

แนวระหว่ง

ร.5. สายมณฑล ๕. 230.0.0.0.11

03183

1551

ปกหน้า

กรมการปกครอง



กระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

(พิมพ์)

กรมการปกครอง

กรมการปกครอง

กรมการปกครอง

คำปรารภ

ทายกฝ่ายเจ้าภาพ มีความประสงค์จะพิมพ์
หนังสือตำนานพระพุทธรชินราช ซึ่งรองเสวกโท
หลวงสนั่นฐานอักษรศาสตร์ (หุ้ม บุนยยะกาญจน)
คุณครูของข้าพเจ้าประพันธ์ไว้ เป็นที่ระลึกใน
การศพของท่านเอง.

พระพุทธรชินราช เป็นพระสำคัญปานไรใน
กรุงสยาม มีตำนานเล่าไว้ในคำนำของเรื่อง
แล้ว, และเป็นพระสำคัญชุดหนึ่งใน ๓ พระองค์
คือ พระพุทธรชินราชนี้ และพระพุทธรชินสีห์
พระศรีศาสดา ซึ่งมีเรื่องเล่าว่า พระเจ้าศรีธรรม-
ไตรปิฎกผู้ครองพระนครเชียงใหม่ เสด็จกรีธา
ทัพลงมาตีพระนครศรีสัตนาแลย์. พระเจ้าพสุจราช
ผู้ครองพระนครนั้นยอมอ่อนน้อมอยู่ในอำนาจ.

ในคราวที่เสด็จมานั้น พระเจ้าศรัทธมไตรปิฎก
ทรงสร้างพระพุทธรูป^{๕๕}นี้ทั้ง๓พระองค์. พระพุทธ-
ชินสีห์ และ พระศรีศาสดา ห่อ ครึ่งเดียว สำเร็จ,
ส่วนพระพุทธชินราชห่อครึ่งแรกเสีย. ต้อง
ห่อใหม่: ตำนานกล่าวว่า ห่อเมื่อพระพุทธ-
ศักราช ๑๕๐๐. แต่นักปราชญ์บางท่านพิจารณา
องค์พระพุทธรูป เห็นว่าห่อต่างปูนกัน: พระ
พุทธชินราชเป็นพระองค์แรก, พระพุทธชินสีห์
เป็นพระองค์ที่สอง, สองพระองค์นี้คงมีระยะกาล
ไม่ห่างกันนัก แต่คงภายหลังศักราชที่ว่า, เป็น
พระปูนหลังพระเชยงแสน, แต่ก่อนพระปูน
สุโขทัย. ส่วนพระศรีศาสดานั้น เป็นพระองค์
ที่สาม: ขนาด^{๕๖}ดี, ^{๕๗}ฝีมือ^{๕๘}ทำ^{๕๙}ดี, บอกว่ามีระยะกาล
ห่างจากสองพระองค์นั้นมาก. ล่วงมาถึงกรุง
ศรีอยุธยา ครอบพระศรีศาสดาจะไม่ได้เป็น
พระพุทธรูปที่นับถือเป็นสำคัญ, จึงออกพระ

นามในพระราชพงศาวดาร แต่พระพุทธชินราช
และพระพุทธชินสีห์สองพระองค์เท่านั้น. พระ
พุทธชินสีห์นั้น สมเด็จพระบรมราชเจ้า กรมพระ
ราชวังบวรมหาศักดิพลเสพ ในรัชกาลที่ ๓ ทรง
เชิญลงมาประดิษฐานไว้ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อ
ราวพระพุทธศักราช ๒๓๖๘. พระศรีศาสนานัน
เจ้าอธิการวัดบางอ้อยช้าง เมืองนนทบุรี เชิญลง
มาเพื่อประดิษฐานไว้ ณ วัดนั้น, แต่สมเด็จพระเจ้า
พระยาบรมมหาพิชัยญาติเชิญไปอีกต่อหนึ่ง เพื่อ
จะประดิษฐานไว้ ณ วัดประดิษฐ์นิมพล ในคลองบาง
น้ำชน แขวงกรุงเทพ ฯ ภายหลังพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่พระราชทาน, ทรงเชิญ
มาพักไว้ ณ วัดสุทัศน์เทพวรารามคราวหนึ่ง, แล้ว
ทรงเชิญมาประดิษฐานไว้ ณ พระวิหารวัดบวรนิเวศ
วิหาร เพื่อจะได้อยู่ร่วมกับพระพุทธชินสีห์
เหมือนเมื่อครั้งอยู่ในเมืองพิษณุโลก.

ม

การที่พิมพ์หนังสือเรื่องนชน ย่อมแผ่ความ
สำคัญของพระพุทธชินราชให้ทราบกันแพร่หลาย
ต่อไปอีก เป็นที่ตั้งแห่งพระพุทธานุสสติแก่ปวง
พุทธศาสนิกชน นับเข้าในภาวนามยกุล. ขอ
อำนาจกุศลและบุญบารมีอื่น ๆ บรรดาที่บำเพ็ญ
ในการฉาปนกิจ จงสัมฤทธิ์สุภวิบุลผลแด่หลวง
สัณฐานอักษรศาสตร์ตาม ควร แก่คติสัมปรายภพ
นั้น ๆ เทอญ.



โศด-วิ-พิ

คำนำเมื่อพิมพ์ครั้งแรก

ลิลิต “ตำนานพระพุทธรชินราช” เรื่องนี้ เดิม
ท่านบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทย ได้เกณฑ์ให้
ข้าพเจ้าแต่ง สำหรับนำลงในหนังสือพิมพ์งานวัด
ซึ่งเป็นงานนักขัตตฤกษ์ประจำปี นมัสการพระ
พุทธรชินราชวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม เมื่อ
เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๖๐ พอแต่งแล้วก็ได้นำ
ลงในหนังสือพิมพ์งานวัด ตามความประสงค์
ของท่านบรรณาธิการ เรื่องนี้มีเพื่อนฝูงหลายคน
ได้รับชอไปอ่าน และแนะนำว่าควรจะรวบรวม
พิมพ์ขึ้นไว้เป็นเล่ม เพราะเกี่ยวเป็นตำนานพระ
พุทธรูปสำคัญของประเทศสยาม ซึ่งพระบาท
สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงสร้าง
ขึ้นเป็น พระประธาน สำหรับ พระอารามหลวงอัน

ประดิษฐานไว้ ณ พระอุโบสถ วัดเบญจมบพิตร
ดุสิตวนารามในบริเวณสวนมิสกวัน พระราชวัง
ดุสิต เป็นอนุสาวรีย์ที่เคารพและนิยมนับถือ
ของประชาชนทั่วไป เมื่อข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำ
เช่นนี้ รู้สึกความยินดีอย่างยิ่งที่จะคิดพิมพ์
ขึ้นไว้เป็นเล่ม จึงได้ขอความกรุณาต่อท่าน
บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทย ช่วยอนุเคราะห์
จัดการพิมพ์หนังสือเรื่องนี้ขึ้นไว้ ก็ได้รับอนุญาต
พิมพ์ขึ้นสำเร็จดังความประสงค์

อนึ่งข้าพเจ้าขอบอกกล่าวไว้ด้วยว่า ข้าพเจ้า
เองมิได้มีความรู้ใดๆในเรื่องราวแห่งพระ
พุทธชินราชมากนัก การที่แต่งขึ้นไว้ได้เช่นนี้
ก็เพราะอาศัยคำแนะนำ พระราชนิพนธ์ แห่งพระ
บาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ซึ่งพระราชนาน
นามหนังสือเรื่องนั้นไว้ว่า “พระราชปรารภเรื่อง
พระพุทธชินราช” ยึดถือเป็นหลักสำหรับการ

แต่ง และได้ตัดย่อเอาแต่เฉพาะใจความที่ต้อง
การ แต่ง ลงใน หนังสือ พิมพ์ งาน วัดพอ เหมาะ
สำหรับ ๕ วัน ในคราวงานนักขัตตฤกษ์เท่านั้น
เพราะฉะนั้นลิลิตเรื่องที่แต่งไว้จึงเป็นส่วนน้อย
หาได้บรรยายความให้ พิศดาร เต็มตาม ต้นฉบับ
พระราชนิพนธ์เดิมนี้ไม่ ด้วยเหตุผลดังนี้ ถ้า
หากว่าการแต่งแม้จะไม่สู้ไพเราะ หรือขาดตก
บกพร่องด้วยประการใดก็ดี ขอท่านผู้อ่านได้
โปรดให้อภัยแก่ข้าพเจ้าผู้มั่งสติปัญญาอันน้อยด้วย

ที่ทำการหนังสือพิมพ์ไทย กรุงเทพฯ ฯ
วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๐

รองหุ้มแพร ขุนสันธานอักษรศาสตร์
ผู้ช่วยบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทย

สารบัญ

เฉลิมพระเกียรติ	หน้าต้น
พระราชปรารภเรื่องพระพุทธชินราช	๕
ประวัติพระพุทธชินราชองค์เดิม	๗
พระราชดำริหล่อพระพุทธชินราชจำลอง	๑๐
เสด็จพระราชดำเนินสู่จังหวัดพิษณุโลก	๑๗
ทรงถวายเครื่องสักการพระพุทธชินราช	๑๙
วันพระฤกษ์หล่อพระพุทธชินราชจำลอง	๒๒
เชิญพระพุทธชินราชจำลองลงมากรุงเทพฯ	๒๖
การสมโภชพระพุทธชินราชที่หน้าโรงหล่อ	๓๑
แห่พระพุทธชินราชไปสู่วัดเบญจมบพิตร	๓๓
เชิญพระพุทธชินราชขึ้นสู่พระอุโบสถ	๓๗
การฉลองพระพุทธชินราชณวัดเบญจมบพิตร	๔๐
ทรงมอบพระพุทธชินราชไว้แก่สาธารณชน	๔๔
พระราชทานบำเหน็จรางวัลแก่ผู้มีความชอบ	๔๖
คำจารึกพระพุทธชินราช	๕๐
คำแปลคำจารึกพระพุทธชินราช	๕๑

ลิลิต

ตำนานพระพุทธชินราช

เนติมพระเกียรติ

ร่าย

สรรวมศรีสุภสวัสดิ์	พิพัฒน์พิศิษฏ์
กฤตการเกริกกล้า	เพื่องพุงฟ้าฟากสยาม
ทั่วเขาคันคานนิคม	อุตตมผลไพศรพณ
ภาคพื้นไพบูธ	เพ็ญเพียบพูนพาณิขย์
บรรหารกิจหัตถกรรม	จิตรการทำเนืองนิตย
ถาพรพิทยาศาสตร์	ปราศภัยเข็ญเป็นสุข
ปลุกปล้มไทยใจเปรม	เอิบอ้อมเอมองอาจ
ไทธิราชเรืองศักดิ์	ปรัตยักษย์ยุคเจริญ

ดำเนินสู่ศิวิไลซ์	ทวยไทยรักภักดี
สามัคคีสมาคม	สัจนิยมกตัญญู
ชูเชิดชาติศาสนา	มหาภักตริย์เจ้าตน
ชวนชวยต่อภารกิจ	ปีด่วนวายภายใน
บ้องอริภัยภายนอก	บอกเตือนกันให้รัก
ชักชวนกันให้รู้	อาสาสู่สงคราม
สู่สนามยุโรป	โอบเอื้อสัมพันธ์มิตร
คิดกำจัดปรปักษ์	ซึ่งเสื่อมศักดิ์สัญญา
ล้ำแดงเดชานุภาพ	หยาบยิ่งใหญ่ร้ายกาจ
ถืออำนาจเป็นธรรม	ก่อกองกรรมมนุษยชาติ
ขาดทางพระราชไมตรี	ควรข้ายัตตรอน
ให้ม้วยมรณพินาศ	ปราศจากภัยไร้ทุกข์
เกษมสุขเสิกกษัย	สพสมัยผาสุกภาพ
เป็นบุญยลาภเลิศล้ำ	ยุคใดฤาเกินถ้า
ยุค ^{นี้} คนบม	เลขนา

โคลง ๔

เปรมปรีดีปราศจากเศร้า โสภสัลลย์
 สบสุขทุกคืนวัน ไปเว้น
 ทวีประเทศขอบเขตต์ขัดแย้ง สยามราษฎร์ รมย์นา
 ปลอดโปร่งปรบภัยเร้น เรื่องร้ายมลายสูญย์ฯ
 สมบูรณ์สมบัติถ้วน ทวยชน
 ประกอบกิจชนพล. ผ่องแผ้ว
 บันเทิงทั่วมณฑล ทุกถิ่น ไทยแล
 เพราะพระมงกุฎแก้ว กอบกู้ การผอง ฯ
 พระปองประโยชน์เกื้อ กิจวัตร ท่านนา
 ทศพิชราชธรรมทัศน์ ถ้องแท้
 บำเพ็ญพิริยภักดิ์ริย์ เกษมโสสถ สยามแฮ
 ไฉนชั่วคอยตัดแก้ กายร้ายกลายดี ฯ
 ปรีดาปราโมทย์แย้ม หลงชาย
 ชนชอบนอบน้อมกาย เกศเกล้า
 ต่างดีวต่างแดนถวาย อภิวัตน์ พระฮา
 ฝักใฝ่ในราชเจ้า จิตต์ตั้งกตัญญู ฯ

ชูชาติศาสน์^๕ ออ ตดม
 สงฆ์^๖ สมากม คำเข้า
 พุทธบริษั^๗ ทนิยม อยู่ สุข เกษมแฮ
 นบ^๘ นอบ^๙ ขอบ^{๑๐} ศีรเกล้า^{๑๑} เกล่อน^{๑๒} หยาน^{๑๓} สถาน^{๑๔} ธรรม ๗
 อำมาตย์^{๑๕} ราช^{๑๖} ภู^{๑๗} เฝ้า ภูมินทร์
 พร้อม^{๑๘} พรัง^{๑๙} ตัง^{๒๐} องค์^{๒๑} อินทร์ เอี่ยม^{๒๒} พ้า
 เลอ^{๒๓} โลก^{๒๔} โภค^{๒๕} ทรัพย์^{๒๖} ภู^{๒๗} โญ^{๒๘} ยิง^{๒๙} สยาม^{๓๐} แฮ
 ย^{๓๑} ครอบ^{๓๒} ขอบ^{๓๓} เขต^{๓๔} ด้^{๓๕} หล้า^{๓๖} เหล่า^{๓๗} รพล^{๓๘} หลาย ๗
 บรรยา^{๓๙} บ^{๔๐} สด^{๔๑} สน เสริม^{๔๒} ยศ^{๔๓} พระ^{๔๔} เฮย
 เสียน^{๔๕} เส็ก^{๔๖} ทร^{๔๗} าบ^{๔๘} ส^{๔๙} ของ^{๕๐} สยด^{๕๑} ย่อ^{๕๒} ท้อ
 ทวย^{๕๓} ชน^{๕๔} ทั่ว^{๕๕} ชาติ^{๕๖} หมด^{๕๗} มอ^{๕๘} บมิตร^{๕๙} ส^{๖๐} มาณ^{๖๑} เนอ
 เทียม^{๖๒} เทียบ^{๖๓} เปรียบ^{๖๔} ขัน^{๖๕} น้อ^{๖๖} เถก^{๖๗} แม้น^{๖๘} แมน^{๖๙} ส^{๗๐} รวง ๗
 ปวง^{๗๑} สรร^{๗๒} พ์^{๗๓} ศุภ^{๗๔} พจน์^{๗๕} พ้อง^{๗๖} เผ^{๗๗} ระเบิด^{๗๘}
 เถลิ^{๗๙} ม^{๘๐} พระ^{๘๑} เกียร^{๘๒} ติ^{๘๓} สยาม^{๘๔} ินทร์^{๘๕} ม^{๘๖} ภู^{๘๗} ญ^{๘๘} ด้^{๘๙} แล้ว
 เริ่ม^{๙๐} เชน^{๙๑} งด^{๙๒} ติ^{๙๓} ด^{๙๔} ชน^{๙๕} ราช^{๙๖} พุ^{๙๗} ทธ^{๙๘} รูป^{๙๙} แฮ
 ขอ^{๑๐๐} จิต^{๑๐๑} ด้^{๑๐๒} ัง^{๑๐๓} ฝ้อง^{๑๐๔} แผ้ว^{๑๐๕} พาก^{๑๐๖} ย^{๑๐๗} ปร้อง^{๑๐๘} เพ^{๑๐๙} ราง^{๑๑๐} าม ๗

พระราชปวารณ
เรื่องพระพุทธชินราช
ร่าย

สิริศุภมัตต	ลุลุทศศักราชตก
ศกสองพันสี่ร้อย	กับเศษสร้อยสี่สิบห้า
จอมเจอดหน้าดิลกราช	พระบาทบรมนรินทร์
สมญาในอยู่ข้า	ชั่วดินฟ้าเลื่องกา
คือพระบิรมหาราช	ชนกนาถนรชน
ยลพระรูปทรงมา	ประดิษฐานหน้าพระลาน
ณราชฐานดุสิต	พิศภาพเด่นดงาม
ขนานพระนามเนื่องเสนอ	เพียรพระยศสมัญญา
สยามาธิบดินทร์	ปรมินทรราชา
พระรามาธิบดี	ศรีสินทรมหา
จุฬาลงกรณก่อ	ผ่องโศภิตโอภาส
เบญจมาฆเลือกษัตริย์	ครอบครองรัตนโกสินทร์
มหินทรายุธยา	เมื่อชนมายุค
ทรงจินตนาอนุสร	ถึงบรรณิवासน์

ซึ่งประสาทประสิทธิ์นาม	ตามลำดับถวัลยราชย์
อวาสเบญจมบพิตร	ดุสิตวนาราม
ทรงพยายามสฤษฏ์กิจ	พิศโสภาคย์ไพหาร
เล่ห์พิมานแมนสรวง	ปวงจิตรศาลาการ
เจดีย์ฐานทั่วทิศ	ศิษย์สามเณรสมณะ
รณรมยะยังยง	ทุกสำสงฆ์สุขแสน
ยังขาดแคลนปฐิมา	สำหรับสาธุชน
น้อมกมลโมทนา	อนุสสาวรีย์บุชิต
สถิตเทอดเป็นประธาน	ณสถานอุโบสถ
พระทรงยศสังชั้น	ให้เลือกพื้นพุทธรูป
ณสตูปทั่วแดน	เมืองเชียงแสนเชียงราย
เชียงใหม่หมายเมืองน่าน	ผ่านลำพูนลำปาง
ทางอุดรทั่วด้าน	จดถึงหย่านบักย์ใต้
ทั้งไกลใกล้ตรวจถ้วน	หลายหลากถ้วนนานา
เชิญเข้ามาก็มาก	หากเชิญมาได้
ธก็ให้จำลอง	จำนงปองเป็นฉะนัับ

นับหลายแบบแบบขล
พระจอมไตรดำริ
ชินราชสุดผ่องผาด
เนาสำนักพิษณุโลก
งามวิไลเลิศล้ำ
เทียบแผ่นดินธานี

มิสบบผลพอพระทัย
ตรึเห็นองค์พระพุทธร
พิศโอภาสพุทธลักษณะ
อาภรณ์ผ่องอำไพ
หาพระใดเกินกำ

ประวัติพระพุทธชินราชองค์เก่า

โคลง ๕

เป็นศรีเมืองตั้งมั่น
ครั้งกษัตริย์เบาราชกาล
ธรรมไตรปิฎกขนาน
จวบพุทธศักราชอ้าย
ค่านณยังหย่อนเว้น
พทุห์สบบศุกลบัณฑิ
ไพศาขมะเส็งพรรษ์
จุลศกสามหนึ่งเก้า

มานาน
ก่อสร้าง
นามราช สฤษฏ์เฮย
หน่งห้าศูนย์ศูนย์ ๆ
เจ็ดวัน
แปดเช้า
นพศก เสริมแฮ
เกิดสร้างพุทธชิน ๆ

เดิมภินท์พุทธรูปราว	รานสลาย
สามคาบทองเททะลาย	แหลกสิ้น
มีชีปะขาวชาย	มาช่วย ห่อแฮ
สมิทธิมัยไปหวน ^๑	แห่่งน้อยถามี่ ๆ
ชีปะขาวที่ช่วยนั้น	เมียงเมิน
ออกจากประตูเดิน	คว้นเมือ
ธให้ราชบุรุษเชิญ	ชวนกลับ มานอ
คาปะขาวไปเอื้อ	อาตม์สิ้นศูนย์พลันฯ
ทรงธรรมสั่งให้ข้าง	ขัดพุทธรูปเฮย
เงาปลั่งท่งองค์ผุด	ผาดแผ้ว
งามสรรพพิเศษสุทธ	ทรงทรวด สมแฮ
ศุภลักษณ์เกิดพุทธรแพรว	เพริศพร้อมเพราพรรณ

๑. ท้องการคำรับสัมผัสไท ตามปกติเป็น 'วัน'

อัญเชิญสถิตไว้	ในสถาน
ประทับเป็นพระประธาน	เทอดหน้า
ณพระมหาวิหาร	หนอัส ดงค์เฮย
ผันพระพักตร์สู่ ถ้ำ	ถิ่นทองชลธิ ๗
เปรมปรีดิ์ปราโมทย์ท้าว	ธรรมไตร ปิฎกเฮย
มีมหกรรมเกริกไกร	เกียรติกิจอง
ครบสัปดาห์วารสมัย	สมโภช เสร็จแฮ
ธผ่านพิษณุโลกบ้อง	ปกไต้เจ็ดปี ๗
ภูบดีคำรัสให้	สองอมาตย์ ท่านเนอ
นามจาการบุญอาจ	โอบอ้อม
อีกจ่านกร้องกาจ	ละเกิงศักดิ์ สงแฮ
อยู่ประจำจังหวัดพร้อม	ปกบ้องสองบุรี
ฝั่งนทีแทบด้าน	อัสตง คตนา
นามโชนบุรีตรง	ฟากข้าม
ฝั่งออกพิษณุโลกองค์	พุทธรูป เนานอ
ชนออกเข้าไปห้าม	มนัสน้อมวันทนา ๗

๑ ต้องการคำรับสัมผัสนิโทษ ตามปกติเป็น 'ท่า'

แล้วบัญชาโปรดให้	เอารส ท่านเอย
ไกรสรราชปรากฏ	ชื่ออั้ง
ครองนครละโว้จรด	เขตต์พิชัย ญแอ
คือลพบุรีสร้าง	ส่วนใต้ต่อเคียง ๗

ดวงเกรียงกฤษณราชเจ้า	ราชบุตร เขยฮา
ทรงโปรดให้รับรด	รับรั้ง
เนาสैनาราชนครสด	แดนเขตต์ ละโว้แอ
เนื่องจากลพบุรีตั้ง	ต่อเบื้องทิศบูรพ์ ๗
นเรนทร์สุรัสวดีจ้าว	โดยแดน เดิมแล
สำนักนครเขื่องแสน	สืบสร้าง
เจริญรัชศักดิ์เทียบแมน	อมรสข เกษมนอ
บัญชาสศตะวรรษอั้ง	เสด็จเมื่อมลายชนม์ ๗

พระราชดำริหล่อพระพุทธรูปนราขจำลอง
 ง่าย

โดยเหตุผลบรรยาย	สังเกตหมายกาละ
องค์พุทธรูปนราข	เนาอาวาสจังหวัด

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	พิษณุโลกราชธานี
เก้ารอยบิเศษปลาย	ปราศอันตรายบิจามิตร
จุดเพลิงติดหลายคลา	ไ้ภินทนาพินาศ
ทุกไท้ธิราชเรื่องฤทธิ	น้อมโมพิศบุชนีย
สักขัตริย์ศรีอยุธยา	สืบเนื่องมากรุ่งรัตน
โกสินทร์พลัดธานีนทร์	จอมจักรินทร์บรมนาถ
เคยอภิวาทน์เนื่องนิตย์	ครั้งบพิตรผ่านเฝ้า
พระจอมเกล้ามกุฎเกศ	เสด็จประเวศจังหวัด
พิษณุโลกรัฐรมยา	พระรามาธิบดีนทร์
ปรมินทรมหา	จุฬาลงกรณเกล้า
เจ้าอยู่หัวโดยเสด็จ	ธทราบเสร็จสุภลักษณ์
พุทธเอกอัครวโรดม	สมบุรณ์บงโอกาส
พุทธชินราชเรืองงาม	จักพยายามเชิญมา
เกรงนินทาทวยชน	เกี่ยวกังวลมุ่งสมัคร
จงรักพุทธชินราช	มีกมลมาดของเจตน์
ว่าเทเวศนฤมิต	รังสฤษฏ์ฉินนาน

ทรงตรึงการบควร	เป็นเครื่องกวนใจราษฎร
ให้เขาขาดของรัก	ที่พำนักนับถือ
จึงหาช่องทางล่อ	ต่อหลวงประสิทธิ์ปณิมา
บุตราเจ้าสุบรรณ	อันเป็นหลานบรมพงศ์
กรมหมื่นนครศักดิ์หริรักษ์	สำนักการหล่อปั้น
สืบต่อชั้นสามชั่ว	ทราบกิจทั่วการช่าง
จะจงอย่างขันใหม่	ไม่ยอมใหญ่เท่าเดิม
เขารับเสริมอาสา	หล่อปณิมาแม่นองค์
ให้รูปทรงบริสุทธิ์	เล่ห์พระพุทธรชินราช
ธประสาทเลื่อมใส	สบพระทัยเปรมปรีดี
มีพระราชโองการ	ทรงมอบงานทั้งปวง
ให้กรมหลวงดำรง	ราชานุภาพทรงจัดการ
ในสถานถื่นกรุง	เพื่อผะดุงกิจผอง
ปองประโยชน์ข้อขัด	คอยแจ้งจัดเนืองเนือง
ฝ่ายหัวเมืองเตรียมการ	ตักพนังงานเทศา



ให้พระยาศรีสุริยราช	วรานุวัตรชาติไทยชาติ
ซึ่งเปลี่ยนผลัดบรรดาศักดิ์	ยังเป็นพระยาสุรสีห์
วิสิษฐศักดิ์มีนามยศ	จัดการหมดทั้งมวญ
แล้วเชิญชวนช่างไทย	ออกไปจากกรุงเทพฯ
โดยสังเขปสมคิด	คือหลวงประสิทธิ์ปณิมา
ผู้ตรวจตราหุ่นแบบ	ถ่ายพิมพ์แบบยลอย่าง
ผู้ช่วยช่างใช้ขีด	หลวงอินทร์พิจิตรเจ้ากรมซ้าย
ย้ายขุนพิณิจสรเพลิง	เชิงช่างหล่อปลัดกรม
ระดมช่างพลพัน	สมทบกันกอบกิจ
นามขุนฤทธิสรเพลิง	ชำนาญเชิงวิทัศนกิจ
หัวหมันมหรณาย	รวมช่างชายสิบถ้วน
ล้วนเชี่ยวชาญการหล่อ	ก่อพิมพ์หุ่นแล้วสรรพ
นับที่สิบสามธนู	ร. ศ. ชูเชอดเกล้า
ร้อยสิบเก้ากำหนด	จรดวันพฤษหส์บดิ
ดีดีเจ็ดประจักษ์	ฝ่ายกาลบัณเฑาะว์บันทึก

มฤคศิรมาสยล ดลปี่ชวดโทศก
 จุลศักราชยกลำดับ นับหนึ่งพันสองร้อย
 กับเศษสร้อยหกสิบสอง การจำลองพิมพ์ขึ้น
 สำเร็จรูปหุ่นนั้น เล่ห์แม่นยำเหมือนองค์ เดิมแลฯ

โคลง ๔

เทศาส่งข่าวแจ้ง มหาดไทย
 การก่อพิมพ์พุทธไฟ ไรจน์แผ้ว
 เฉกองค์ปฎิมาใน อาวาส นันนา
 ขึ้นหุ่นสำเร็จแล้ว เล็ดล้าจำลอง
 พิศสองพุทธรูปแม่นยำ เหมือนกัน ฯ
 ถูกส่วนถ้วนทุกอัน เอี่ยมอ่า
 นายช่างช่างจัดสรร สบสิ่ง ประสงค์แฮ
 สุกลักษณะชะแล่มแจ่มจ้า วิจิตรพร้อมไพบูลย์ฯ

นำความทูลธิดาไท้
 เรื่องหุ่นรูปพุทธรูป
 ธรบาทสรรพทรงยินดี
 โสมนัสหทัยแผ้ว
 สบผลสมกับถ้อย
 ตามที่กรมขุนนริศร์
 เมื่อกลับจากเมืองพิษ
 ทรงตรวจการมาได้

ธิดินทร
 ราชแล้ว
 ดียิ่ง นักรบ
 แผ่สร้านบานกมล ฯ
 แกล้งกิจ
 บอกไว้
 ฦโลก แล้วเนอ
 ว่าแม่นองค์เดิม ฯ

โคลง ๒

เริ่มการเตรียมมาศสร้าง บันใหญ่ชำระร่าง
 ข่อยไว้เป็นทอง

เทนอ ฯ

สีนาคกองกลาดกลิ้ง
 ทอดไว้ปราศผล

เก็บรวบรวมไปทง

พระยาชลยุทธผู้
 จัดถ้วนบนทอง

หัวหน้าการรอบรู้

ปองประโยชน์ยุบไว้
 สบต้องพระประสงค์

เพื่อหล่อพุทธรูปให้

ฯ

แล้วทรงส่งข้า	ให้พระยาชลยุทธเจ้า
จัดสร้างนาวา	ไว้นเอน ๗
แทนอุลุมบัฟ่วงพร้อม	รับพระพุทธรูปห้อม
แห่ขึ้นประดิษฐาน	โบสถ์เอย ๗

โคลง ๓

ส่งพนักงานช่างรัก	ไปสำนักวัดนั้น
คอยแต่งองค์พุทธปั้น	เพื่อได้ปิดทอง เปลวแล
จัดสิ่งของเตรียมสรรพ	สำหรับหลอมหล่อถ่าน
ไปขาดเหลือเลือกถ่าน	เครื่องใช้ครบครัน ๗
เพราะเป็นวันพรรษา	สงฆ์ ประทานจัดของ
สวดราชพิธีต้อง	จัดตั้งพระชี ชอบแล ๗
พระราชมุนี(เขม)ราชา	คณะมหาชาติตุง
อาราธน์สู่พิษณย์	ณด้าวหนอตร ๗
ถอนบาเรียนในกรุง	ไปผดุงกิจเกอ
สวดพุทธมนตร์เออ	นับได้จำนวนตร ๗

พระพิชิตธรรมหน่ง	ซึ่งส่งไปล่องหน่า
รวมสมณะนั้หน้า	กับทั้งราชมนั้ด้วยนอ
หัวเมืองมีสมณะศักดิ์	สำนักเหนือหน่งอ้ง
พระปรากฏมุนข้าง	ฝ่ายบ้านเมืองเดิม ๆ
เดิมพระสงฆ์อันดับ	นับเนื่องในวัดนั้น
เกี่ยวพระราชพิธี	สาธย์ของพุทธมนตร์

เสด็จพระราชดำเนินสู่จังหวัดพิษณุโลก

ร่าย

ดลตุลาคมมาส	พระบาทบรมนรินทร์
สยามินทร์มกุฎเกล้า	เจ้าอยู่หัวทรงคุณ
พระจุลจอมจักรพงศ	ธำรงศักดิ์สองเหล่า
ปกไพโรฟ้าระงับภัย	สบสมัยผ่านเฝ้า
เสด็จเต้าแต่กรุง	เรือไฟจุยบาตรา
ประทับนาวาผูกพวง	ล่องชลมารควัถี
หลายราตรีทิวาวาร	พักสถานโดยระยะ
บรรลุนระเอกอุ	พิษณุโลกยล

ดลวันที่สิบหก	ตกตุลาคมมาศ
ศักราชรัตนโกสินทร์	ประดิทินยกหยิบ
ร้อยยี่สิบพรรษา	บำยนาฬิกาหมายมาศ
เสด็จโดยลาดพระบาท	พร้อมเหล่าราชบริพาร
คมนาการสู่วิหาร	ทรงนมัสการพุทธรูป
ถวายเทียนรูปทุกพรรณ	แล้วเสด็จผ่านพระพักตร์
ยังสำนักโรงงาน	ซึ่งเตรียมการไว้สรรพ
สำหรับหล่อนวพุทธ	ตั้งอยู่สุดกระแวงวัด
ถัดโพธิสามเส้า	อันเป็นเก่าหล่อเดิม
เต็มตั้งเตาและสุบ	นับสรูปหกสิบเตา
พิธเเนาในวิหาร	ล้ามสะพานแท่นสวด
ตรวจไปถึงเรือนแก้ว	แห่งพุทธแผ้วพรรณรัตน์
พระชัยวัฒน์หลังช้าง	ตั้งเคียงข้างถัดไป
อีกพระชัยเนาโลหะ	ต่อหน้าพระประธาน
พอล่วงกาลเกือบบ่าย	ฝ่ายสงฆ์สวดพุทธมนตร์

สิบรูปหนเหนือได้	ตั้งน้ำไว้วางสัญญาณ
ยินพระสงฆ์สวดแล้ว	ธเสด็จกลาดเกล้า
สู่ห้องบรรทม	แรมนา ๑

ถวายเครื่องสักการพระพุทธชินราชองค์เก่า

โคลง ๓

รุ่งตุลาคมที่สิบเจ็ด	ธเสด็จยาตรเต้า
ย่าหกนาฬิกาเช้า	กับห้าสิบสอง นาฬิกา
สบถุกษ์ทองปิดพระ	พุทธชินราชแล้ว
ปิดพระพักตร์เสร็จแล้ว	เริ่มให้จุดเทียน ชัยแลฯ
น้อมเศียรชบสโมธาน	ทรงอธิษฐานทอดเกล้า
ให้พระราชมุนีเจ้า	คณะจเทียนชัย ๑

ในเวลาอันควร มวลสงฆ์สามสิบถ้วน
ฉันทักดาหารล้วน เสร็จแล้วสาธยาย มนต์แหฯ

โคลง ๒

ปลายภาณวารพราพรรณ	เป็นพุทธานุเมษของ
แต่เจ้าจนชาย	ตะวันแล ๑

บ่ายสองโมงเสด็จแล้ว เสร็จปิดทองพุทธรูป
 ผ่องเพิงรำไพ ๑
 เปรมหญัตยั้งล้ำ ๑
 ก่องหน้านวลฉวี ๑
 มีมหรสพแซ่ซ้อง ๑
 ถกทั้งนิवासสถาน ๑

ร่าย

พระจอมปราณปรีดิ์ ถวายแพรสัณวลาคด
 ครั้นจอมราชรามินทร์ เจษฏาบดีนทร์ปกแผ้ว
 พระนั่งเกล้าผ่านไฟท อันพระอัยยิกาเธอ
 พระนามเลอมกุญเทศ กรมหลวงวรเสรฐสุดา
 ประทานมามาตหมาย ถวายเป็นพุทธรูป
 ทอดหัตถาอุทิศ อำนิฐเหนือพุทธรหัตถ์
 แห่งชินรัตน์เรืองงาม แลว่องศ์รามอธิษฐาน
 ถวายสังวาลเพ็ชรทรง ประดับองค์พระพุทธรูป
 ชินราชผุดโอกาส กับแพรตาดโสภิต

สถิตไว้แทมฐาน
 มาลีลาชเทียนทอง
 ได้มาศปรักเปรอปรุ
 แว่นเวียนพร้อมครบสรรพ
 แว่นวนเอิกอวยพร
 สงฆ์สวดชัยปริตร
 จรดจนวันที่สิบเก้า
 ค่ำแรกโปรดมีหนัง
 ค่ำสองเทอดทหาญบก
 ค่ำสามหมุ่มมหาดเล็ก
 สมทบกับกรมวัง
 จนสิ้นสุดสมโภช
 ราชอาณาอันดับ
 พร้อมพราหมณ์ชั้วหน้า
 แซ่ซ้องถวายเป็นชัย

บรรณาการมูมาศ
 สองบายศรีขึ้นรัก
 ตะเกียงหุงน้ำมันหอม
 รับสั่งให้พราหมณ์เบิก
 ตั้งต้นตอนนั้นไป
 ไตรวารติดต่อกัน
 ทุกค่ำเข้าสมโภช
 ตำรวจวังชูเชิด
 ยกหนึ่งเคียงเรียงคู่
 ผู้ใหญ่เด็กบรรจบ
 ยังดอกไม้เพลิงจุด
 เข้าพลโปรดเคียงพระ
 สำหรับราชพิธี
 เือบอ้อมใจไพร่ฟ้า

วันพระฤกษ์หล่อพระพุทธรูปในราชจำลอง

โคลง ๔

รุ่งรำไพ่องแผ้ว อัมพรา กาศเฮย

ที่สืบตุลา

มาสนั้น

โกสินทรศกตรา

ร้อยยี่ สิบแฮ

สบศุภวารฤกษ์ขึ้น

จัดสิ้นสรรพการ ฯ

รวีวารศุกลบภัยอย่าง อัฐมี

อาสยขมาสนลุดร

ศกสร้อย

ลุดุลศักราชปี

ปรากฏ

นับหนึ่งพันสองร้อย

เศษท้ายหกสิบสาม ฯ

ตามพุทธศกถ้วน

สองพัน

สี่ห้าศักราชผัน

ฤกษ์แผ้ว

พอพวยพุ่งสุริยัน

เยี่ยมยอด ยุคันธรเฮย

ข้าพิกนาพิกแล้ว

อีกสร้อยเศษยาม ฯ

สามสิบแปดนาทิล้า	นาฬิกา
สี่สิบส่วนา	ท่อนท้าย
อาทิตย์สุราสี	ดุลเทศ เสถียรนอ
ภุมสถิตถันย้าย	อยู่ เบื้องพฤศจิกายน ๗
พุธาประทับยัง	ยังดุล
เสาร์พฤษหส์บดสถิตหนุน	ธนูพ้อง
ราหูประดิษฐ์ดุล	ศุกรอยู่ พิจิกแล
พระเกตุเสด็จคลห้อย	แห่งด้านมังกร ๗
จันทร์จรถันย้าย	มกรา
เสวยพระฤกษ์อุตรา	สาธมแล
กับดวงพระลัคนา	สำนัก ดุลเนอ
เกาะนวางค์พฤษหส์บดแท้	ศุกรอยู่ ตรียงค์ ๗

ร้าย

ทรงกางพระกรกุม	กุมคัมเบาบรจ
เททองลงพิมพ์หล่อ	ก่อแต่เบองศิระ
ตลอดสระแล้วเสร็จ	สำเร็จการหล่อเผา
ตอนพระเพลข้างด	หมดทองขงหมายปอง

ผิดจําเองทักะ
ทองยังขาดไปพอ
บรรดาข้าละอองบาท
ราษฎรจงเจตน์ปอง
หลากหลายภาครูปักณฑ์
เข้าในการกุศล
จดจําหมายสำคัญ
ราวสักสามชั่งนับ
กว่าพันบาทรวมกัน
สิริภาคโลหักณฑ์
มีจำนวนรวมได้
เศษสร้อยสี่ศูนย์

กินโลหะเกินคาด
ต้องรอไว้วันหน้า
ทั้งบรมราชวงศ์
ส่งเงินทองและนา
นำลงบรรจุเบ้า
อนนคัณันท์มากหลาย
ส่วนสุวรรณน้ำหนัก
กับตัวเงินคืดคาด
ของรูปักณฑ์ต่างหาก
หมดด้วยกันมากมว
สามพันเก้าร้อยสี่
ชั่งเนอ ๑

โคลง ๔

คํานถทองหนักเบอง
หงหงสองศูนย์ม
ส่วนยอดพระรัศมี
ตอนพระองค์นับได้

บนศรี ษะเฮย
ชั่งไว้
หกสิบ ชั่งนา
ชั่งถ้วนจำนวนพัน ๑

อันพระหัตถ์คู่ ทั้ง
ทองหนักแปดสิบตรา

อุทัยภาคพาหา
สองสี่ศูนย์ซ่งถ้วน

พระเพลาทองหนักถ้วน ถึงพัน ซ่งเฮย
กับสร้อยสี่สิบสรรพ

หนักทองท้วงคับริ
สิริสามพันเก้า

ทรงถวายเป็นฐานที่ตั้ง
แห่งพุทธรูปจำลอง

ก่อเป็นชุกชีปอง
อย่างกษัตริย์เชิงแสน

โองการดำรัสให้
รวมเศษทองจากสถาน
สร้างพุทธรูปประธาน
เรียกพระเหลือนุ่บน

โทขาว ซ้ายเนอ
ซ่งถ้วน

ทองหนัก นับฤ
หล่อสนสามเตา ๑

สรูปเข้า
จบครบ จำนวนแฮ

ซ่งร้อยเศษปลาย ๑
เททอง นันฤ

ใหม่
ปลุกโพธิ พฤกษ์แล

ก่อนโน้นนานฉนำ ๑
นางาน

หล่อนั้น

นามจุจ บวรพแล
เสร็จแล้วโดยปอง ๑

จงจักส่งสั ต้าว
เพื่อสำราญภูริสำหรับ
สถิตณถิ่นประทับ
เขาช่อจำศีลไว้

แดนลับ แลเฮย
นบไหว
แทบยอด กิริแฮ
สืบเหล่าถาวร ฯ

เชิญพระพุทธชินราชหล่อใหม่ลงมากรุงเทพ ฯ

ร่าย

องค์นิศรสังเสร็จ
ณขอบเขตต์สุโขทัย
เขารามสถานแถบเหนือ
เลียบฟากฝั่งชลธี
ตลอดโอฆมรรณพ
เจดีย์ฐานวัดฤ
เนานิทรหกราตรี
เสด็จจุตจากประพาศ
พิษณุโลกจังหวัด

ธเสด็จประเวศ
ทอดทรงศไนยล้าเนา
โดยขบวนเรือพระที่นั่ง
ถิ่นบุรีสวรรณโลก
เคารพอนุสสาวรีย์
บรรจุธาตุสถิต
ลุ่มรมมีอาศวยุช
สู่อาวาสวิจิตร
วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

ในตุลามาสมัยสืบเจ็ด เดือนสิบเอ็ดรวีวาร
 เจ้าพนักงานเชิญปฐมา สุนาวาพร้อมสรรพ
 เสด็จประทับทอดพระเนตร สังเกตดวงพระพักตร์
 พุทธลักษณะเล่าห์สังกาส เนกขนิราชองค์เดิม
 ส่วนการเติมตกแต่ง แห่งพุทธรูปใหม่นั้น
 ซึ่งคาดกันคิดไว้ หมายจักให้แล้วหมด
 ในกำหนดหกเดือน เห็นจะเลื่อนเลื่อนล่า
 เพราะเหตุว่าเร็ววัน เกรงไม่ทันกำหนด
 การทำมดยังมาก คงชักลากล่วงกาล
 นับเนิ่นนานมาสา จึ่งพระยาชลยุทธ
 ทูลทรงภูษณ์ผ่านเข้า น้อมเศศเกล้าวันทนา
 รับอาสาตกแต่ง แห่งพระพุทธรูป
 ให้เสร็จมาดสมหมาย ภายใน หกมาสสรรพ
 ขอรบไปรจนา ฦศาลาโรงหล่อ
 เพื่อกอบก่อกิจการ ระดมทหาญช่างเรือ

ได้ช่วยเหลือตกแต่ง	แบ่งเวลากันทำ
คงจักสำเร็จได้	ตามกะกำหนดไว้
แน่แท้ทุกส่นอง	ฯ

โคลง ๔

พระทรงตรองเหตุเคำ	เห็นควร
เพราะถื่นนั้นเป็นจวน	ราชเจ้า
เดิมพระมิ่งมหิศว	พุทธยอด พ้าเฮย ๑
สำนักกฤหาสน์เหยา	อยู่เบองบุรพกาล
อุตมสถานที่ตั้ง	อาคาร
แห่งบุรพราชเบารณ	ก่อนสร้าง
ควรเป็นที่อุปการ	กิจแต่ง พระแฮ
คงสฤทธสมดังอ้าง	ดุจถ้อยคำทูล ๑
นเรนทร์สุรจึงสั่งเวน	สรรพการ
สมโภชระหว่างธาร	งดไว้
ตามจังหวัดทุกสถาน	เลิกทั่ว ถิ่นแฮ
เพื่อประสงคมีให้	ห่างช้าทิวาวาร ๑

เคลื่อนยานนาเวศแล้ว คลาจร

จากพิษณุโลกตอน แต่เช้า
ที่สามสิบดูลรอน แรมสี่ กรุงเฮ
ลุทั้งสองพฤศจิกเข้า เขตต์หย่านทหาญเรือ ฯ

เชอเชิญพุทธรูปขึ้น เนาสถาน
จัดช่างชำนาญการ มากผู้
เปลี่ยนพลัดเร่งรัดงาน ทุกค่ำ คั่นแล
ตลอดทุกวันคั่นสั แต่งสร้างแซมเสริมฯ
แต่เดิมเริ่มหล่อนั้น นับสอง วันเนอ

วารแรกการเททอง เรียบร้อย
วันหลังหุ่นพิมพ์กอง เพลิงก่อ ซ้ำเฮย
ตอนล่างทองเข้มย้อย แยกראวรานสลาย ฯ

ต้องชวนขวายทาบไม้ เทศตาม
หล่อปะพยายาม ยากลิ้น
สำเร็จเสร็จเพราะความ เพียรแต่ง เต็มนา
ลงสมุกรักรับรับ เพิ่มเนื้อทองเพ็ญ ฯ

เป็นเวลาเร่งร้อน

บังคับรักแห่งทัน

น้ำแข็งทับทาบสร

เพื่อจกปิดทองให้

ภุมวารที่สืบอ้าง

ปีดมาศพุทธรปฐิมา

มีสมเด็จพระราชา

อีกพระบรมวงศ์ล้อม

สมหมายสมมาดมั่น

สมจิตต์สมเจตน์จง

สมบุรณ์สบสมประสงค์

สมพระทัยเจ้าฟ้า

ด้วยความสังเกตทั่ว

เห็นอุณาโลมใน

เดิมหายเพราะเหตุภัย

ส่วนที่คงมีขึ้น

เร็ววัน

มาศได้

พวงค์ทั่ว องค์แล

เสร็จแล้วสรงงาน ฯ

ธันวา คมเฮย

พรักพร้อม

คณะช่วย เณติมแฮ

มากด้นแห่หลหลาย ฯ

เหมือนองค์ เติมโน

แจ่มจ้า

สมฤทธิ สฤทธิเฮย

ฝากไว้ในสยาม ฯ

กรุงไทย

เท่านั้น

พระมารบ กวนนอ

ใหม่สร้างเต็มเสริม ฯ

ไปเหมือนเดิมก่อนโน้น กาลนาน
 จึงเปลี่ยนอุณาโลมมาน ใหม่นั้
 เลียนอย่างพระประธาน กรุงเก่า
 ช่งอยู่ วัตนเวศน์ชั สติอ้างบางปะอิน ฯ
 สรรีภินท์ภาคเบื่อง เคียรสอ คงเฮย
 พระอุณาโลมละออ เอี่ยมหน้า
 สบพระราชหฤทัยพอ จ่องอย่าง นั้นแล
 สฤษฏีใหม่ใสสุกจ้า แจ่มด้วยทองคำ ฯ
 คมขำงามยิ่งล้ำ พระอณา เดิมเฮย
 องค์ที่พิษณุโลกตรา ดิดไว้
 บรรเทึงพระทัยปรา โมทย์ยัง นักแล
 เป็นที่ประชาชนไหว้ นอบน้อมโมทนา ฯ

สมโภชพระพุทธชินราช

ที่หน้าโรงหล่อ

บรรลวาร์กำหนด ปาฏิบตตฤถึ
 สบฤกษ์ดีพุทธวาร มิกสิรมาสถานขบฉลุ

พุทธศกขุเขตศาสนา
สี่สิบห้าสร้อยพรรษกาล

พอนาฬิกาย่ำรุ่ง

เจ้าฟ้าธให้เชิญ

วางบนรถกลาง

ซุ้มทวารในโรงหล่อ

รอตวาราท่าลาย

ดลสะพานประทับ

เลื่อนออกจากราชรถ

มีเสวตฉัตรเจ็ดชั้น

ประกอบมณฑปเทียบ

จามรมาศมยุรฉัตร

กรรภีรมย์กรเวก

นาวาหันเลื่อนลอย

หน้าโรงหล่อยังยับ

ศักราชยี่สิบสี่ร้อย

ที่สิบเอ็ดวารันนา

รำไพพุ่งผ่องหล้า

พุทธรูปเดินดลราง

ตอนที่จักกระไล

ร่อพระเศียรปฎิมา

เทียบลงชายฝั่งชล

บันจั้นรับโดยรอก

ดลลงสู่นาวี

กนกางอยู่เบื่องบน

เรียบรายเครื่องสูงสลอน

บังสุรย์พัดโบกกลม

เฉกพิธิโสกันต์

ขยับลอยเทียบท่า

ตรงกับพลับพลาชัย

พอล่วงสมัยรุ่งวัน	ทวาทศธันวาทมาย
ตะวันชายชุมสงฆ์	ยัสีบองศ์สำรว
สวดพุทธมนตร์ณสถาน	มหาพารเลออาสน์
พลับพลาดาตพิदान	กรมวชิรญาณวโรส
ทรงนำบทภาษนีย์	ประธานข้ชุมสรรพ
กับที่วัดเบญจมะ	บพิตรพระอุโบสถ
กำหนดสงฆ์สรูป	ยัสีบรูปสวดมนตร์
ดลเวลาค่ำพลบ	มีมหรสพสมโภช
ดอกไม้โชติไฟฉาย	การเล่นหลายหลากถ้า
บนบกและในน้ำ	แน่นล้นชนหลาย ๆ

แห่พระพุทธรชินราช

ไปไว้ณวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

โคลง ๔

รุ่งสายสุริเยศจำ	จรัสแสง
ไทรทศธันวาแสดง	ฤกษ์ได้

ขบวนแห่อดแอแซง	เสียดแทรก กัณหา
เจ็ดครั้งก่อนเที่ยงให้	ยาตร้ายคล้ายขบวน ฯ
ผันพวนหวนสู่ ดาว	हनูดร
เรือประคัก นำจร	แห่หน้า
เรือนใหญ่อยู่ ตอน	ถัดต่อ มานา
เรือพยัคฆ์เรือคงลา	ล่องท้ายเรือกลอง ฯ
ผองเรือคู่ ชักซ้าย	แซงขวา
เต็มแบบพยุหยาตรา	ครบถ้วน
ขบวนหลังเนื่องราชา	คณะศักดิ์ สงฆ์เฮ
เรือกราบดาดส่ว	ล่องหน้าลำทรง ฯ
องค์วิษณุยานยาตรหน้า	น่านิกาย สงฆ์เฮ
ประทับเรือดาดส่วพราย	เพริศแพรว
ราชาคณะราย	ลำดับ ขศเฮ
เรือกราบมานแย้งแคล้ว	กลาดคล้อยลอยประจำ ฯ
ถัดลำนาวะเจ้า	จอมสงฆ์
ปเรียญเอกโทศรีคง	ขนาบข้าง

ฐานาพระครอง	เรือเรียบ เรียงแฮ
ทุกคณะเหนือไต้ฟ้า	เพียบท้องชลธิ ๗
จักรวงศ์เอกอ้าง	ออกนาม
พระบิรมหาราชราม	ทหา
ปรมินทร์บันปักษยาม	ชลอยู่ กลางแฮ
ประทับที่นั่งทองจำ	แจ่มเพิงไพชยนต์ฯ
อำพนเรือใหญ่่น้อย	คณนา เนกเนอ
ล้วนเหล่าบรมพงศา	เสียดชา
ต่างองค์จัดนาวา	มาแห่ แหนเฮย
สำพวกฝพายจำ	จ้อท่ายเรือทรง ๗
บงเรือราชภักผู้	บริพาาร เพ็ญเฮย
ประเทียบเพียบชลธาร	ถัดท่าย
เรือทวยราชภู์แน่นขนาน	เนื่องแห่ เสด็จแฮ
นับกว่าพันลำย้าย	ยาตรเต้านาขบวน ๗
จำนวนคณะผู้	ผองชน
ไม่หย่อนกว่าหมื่นคน	มากหน้า

โดยเสด็จพระจอมพล
 ตกแต่งอาศรมเอี่ยมอ่ำ
 ฝั่งที่สองภาคพื้น
 ทวยราษฎร์เรียงสำราญ
 หน้าแพ่นำอาคาร
 ถวายอนุโมทนาช้อง

เพียบแน่น เฉ่นย่นเนอ
 โยษฐอโหมทนต์ ๑
 พสุธาร
 ร่วมพ้อง
 คนแน่น อเนกนอ
 แซ่ชั้นสรรเสริญ ๑

ร่าย

ดำเนินขบวนนาเวศ
 ล่วงเข้าตอนตำบล
 คลองสามเสนสมหมาย
 หันพยุหยาตรา
 เสด็จสำรวจรอบสรรพ
 สรุปลีรีเรอรายเรียบ
 ล่วงลำคลองไคลคลา
 ประจบคลองเปรมประชากร
 เรือดึงแข่งสกุ
 จวนเพลานั้นเพล

มาในเขตต์สาคร
 ตลจังหวัดบริเวณ
 ขบวนหน้าผายผาดผัน
 บ่ายนาวาสู่คลอง
 เปิดไว้รับพุทธรูป
 เลียบดำเนินโดยปอง
 ขบวนแห่มาบรรสพ
 นาวาจรจัดแบ่ง
 สู่คลองเปรมประชา
 สงฆ์สามเณร ล่วง ถัด

รับไปวัดเบญจมะ	ราชาคณะผู้ใหญ่
โกชนั้กัตต์ไ้สำหรับ	ฉันในพลับพลาเทียบ
นอกนั้นเพียบพร้อมฉัน	ศาลาบรรณรั้สภาค
เหล้าจากนั้สกลิต	เบญจพิสภาคศาลา
พระสงฆ์มาประมวญ	ค่านวนห้ำร้อยหย่อน
สิบหกรูปพร้อมเพลฉัน	พอสุริยันยาดรา
สิบเอ็ดนาฬิกาเศษกั้	จึงขบวนค้อยค้อย
เรือพระพุทธรูปค้อย	เคลื่อนเข้าเขตค้อรามแลฯ

เชิญพระพุทธรูปนราข

ขึ้นประดิษฐานในพระอุโบสถ

โคลง ๔

จอมนราธิราชให้	เตรียมการ
จัดกรับพระประธาน	แท่นนำ
โรยรอกสุ้สะพาน	เทียบทอด รางแฮ
ชะลอพระพุทธรูปล้า	เคลื่อนเข้าเนาสถาน ฯ

โดยทวารอุโบสถเบื้อง ทิศบูรพ์
 ประทับสถิตแท่นทูน เทอดตั้ง
 ไพโรจน์แจ่มจรรย์ จรัสรุ่ง เรืองแฮ
 งามยิ่งพุทธรูปท่ง ถิ่นด้าวแดนไทย ฯ
 ปลอดภัยไปเกี่ยวด้วย เหตุการณ์ ใดเลย
 ปราศจากอุปสรรคพาน พระพ้อง
 ทรงพระเกษมสานต์ โสมนัส ยิ่งแล
 สมดังจิตต์เจตนัจฉิง จบสิ้นสรรพการ ฯ
 เติมภูบาลวิตรกด้วย การผอง
 หากว่าหล่อจำลอง ไปมั่น
 ฤๅสบอุปสรรคหมอง มาเยี่ยม เขื่อนแฮ
 ให้พบขัดเค้น เกิดขึ้นคราวงาน ฯ
 จักราคาญข้องแห่ง หฤทัย ท่านเอน
 เป็นที่รังเกียจใน มนุษย์นั้น
 โดยอุปบัติเหตุใดใด ดลขัด ขวางแฮ
 ย่อมเกิดโทษทุกข์กัน กัดข้างทางคุณ ฯ

เดชะบุญบารเมศเจ้า
 สัมฤทธิ์ประสิทธิ์สรรพ
 ปราศจากสิ่งภัยอัน
 สบซ่งผลเพริศแพรว

อาตุรเผด็จสัน
 วิตกวิจารณ์คลา
 ปรีดีสุขสมหมาย
 ปราโมทย์มนัสสัน

สายสะพายนพรัตน์เรือง วราภรณ์
 ถวายพุทธปฎิมากร
 เทอดแทบหัตถ์มหิศร
 ทรงอุทิศบพิตรแพรว
 วันทสืบทอ

จนยัสืบธรรมา
 เป็ดให้เหล่าประชา
 บิณฑบาตนิราศถ้วน

จอมธรร มิกเฮย
 สฤษฏ์แพ้ว
 ทรายปลอด โปร่งแฮ
 พุทธเรืองจำรูญ ฯ

ศูนย์หาย
 กลาดพัน
 สบมั่ง กมลเฮย
 มากลาเหลือหลาย ฯ

ก้องแก้ว
 เสริมหัตถ์ พุทธแฮ
 เพรศพรงเพราพรรณ ฯ

คณนา กาลแฮ
 เจ็ดถ้วน
 ขนทั่ว ถิ่นแฮ
 มากดินเหลือตรา ฯ

ผู้มากกว่าหมื่นได้ โดยคณ นานา
 นอกจากปิตุสวรรณ ทาบได้
 ยังออกรัชต์หิรัญ ช่วยอีก มากเนอ
 เพื่ออุทิศทอดไว้ กอบเกอการผอง ฯ
 ส่องหม่นพันสร้อย รวมนับ
 ห้าสิบเก้าบาทกับ เศษสร้อย
 ยี่สิบเอ็ดอัฐรับ รวบยอด ไว้ว่า
 เพื่อเพิ่มกิจใหญ่อย เนอด้วยกุศลมัช ฯ
 สบสมัยกำหนดเกอ มหกรรม กิจจา
 ยี่สิบสามเดือนฉัน ที่ต้น
 สมโภชพุทธรูปบรร จบสั วารแฮ
 ลุทียสิบหกพัน เขตต์ท้ายวันฉลอง ฯ
 การฉลองพระพุทธชินราช ณ วัดเบญจมบพิตร
 ร่าย
 ผองพระสงฆ์ทั่วคณะ เจริญพระพุทธมนตร์
 จนตลอดไตรवार รับอาหารบิณฑบาต

คอยอังกาตขบฉัน	วันละสามสิบบรู
จัดเทียนธูปบริกขาร	ตระการภักดิ์ภาชนะหลาย
ถวายถ้วนทุกอัน	มหรสพสรรพต่างต่าง
การเดินอย่างงานใหญ่	มีไต่ลวดหกขะเมน
เกณฑ์หุ่นโขนละคร	ทะแยมอญช่องระทา
อีกกุลาดีไม้	กะอัวไหล่ ^๑ แทะควาย
ไม้ลอยหลายญวนหก	มกรุ่มขกโคมเวียน
เชิดขเทียนแสงฉาย	ตกคำรายโคมไสว
ดอกไม้ไฟจุดไฟ	ข้างร้องก็เสียงก้อง
บ้องบับซ้องแซ่ศัพท์	ไฟพะเนียงนับบอกหลาย
บรรจुरายพลดับ	แสงเพลิงวับดับ
เสียงเอิกอองออกรณ	สรรพพลุส่เขยวเหลือง
โรจน์รุ่งเรืองเรอฟ้า	สีสุกจำแจ่มจรัส
ถัดตอนในต่อเนือง	รอบระเบียงอุโบสถ
ปรากฏพุทธปฎิมา	อันพระวงศานวงศ์
ภิกษุสงฆ์สามเณร	เกณฑ์เข้าทูลละอองบาท

๑ ต้องการคำรับสัมผัสโท ตามปกติเป็น 'ไถ'

อีกทวยราษฎร์แสวงหา	จัดนำมาต่างต่าง
มีตัวอย่างพุทธลักษณะ	เพียบพ้านักแต่งตั้ง
ทั้งเก่าใหม่มากนับ	ลำดับเนื่องแน่นขนาน
เครื่องสักการตกแต่ง	แบ่งตัดตอนบูชา
เป็นนมหามหาพาร	นอกจากชานระเบียง
ออกร้านเรียงเรียดราย	ขายสิ่งของสินค้า
มีผอนผ้าแพรพรรณ	สรรพภาชนะพัสดุ
บรรจุนานรอบทั่ว	เป็นที่ช่วยลชม
อุดมของขบเคี้ยว	รสหวานเปรี้ยวเค็มมัน
สรรพของสดและแห้ง	เสกสรรสร้างแต่งตก
ยกออกรายเรียงตั้ง	มีพร้อมสรรพนับทั้ง
ทั่วหย่านสถานขาย	แลนา ๑

โคลง ๔

กำหนดหมายหมดสิ้น	เสร็จงาน
ยี่สิบเจ็ดธันวาคม	กาลไว้
จึงสมณะคณาจารย์	ทุกสำ สงฆ์แอ
จัดเครื่องสักการไหว้	พุทธน้อมบูชา ๑

สำแดงปิติพร้อม	เพรียงสงฆ์
ประทักษิณเวียนว	แวดล้อม
ชุมสวดพุทธมนตร์มิ่ง	คลเพิ่ม ผลแฮ
ท้าวอุโบสถน้อม	เนื่องด้วยอำนาจพร ฯ
สมณะจรรจรดค้อม	เดินเทียน
วนรอบบริเวณเวียน	วกเลี้ยว
สามกลับนับจำเนียร	เนื่องแน่น อเนกนอ
แห่กระบบริจกเศว	จบถ้วนไตรวงก์ ฯ
ล้ำสงฆ์สาธะของ	ราตรี ตลอดแล
รุ่งสว่างว่างพิช	พุทธไท
ปราโมทย์หฤทัยปรีดี	เปรมราช รมย์เฮย
สบพระราชศรัทธาไสร	เสร็จสิ้นสมประสงค์ ฯ

๑ ต้องการคำรับสัมผัสโท ตามปกติเป็น 'เที้ยว'

ทรงอุทิศมอบพระพุทธรชินราช

ไว้แก่สาธารณชน

ร่าย

จำนงแรกเริ่มสร้าง พุทธชินราชอ้างออกนาม
 พยายามเสร็จได้ ไซ้ทรัพย์ส่วนพระองค์
 โดยเจตน์จงแจกจ่าย จำหน่ายถว้นทุกอย่าง
 ราววัดข้างกิจชอบ ตามระบอบบำเหน็จ
 จนสำเร็จการผ่อง เว้นแต่ทองที่หล่อ
 ไซ้บนเรือชำรุด จวนจักทรุดโทรมพัง
 หวังเป็นบุญยราศรี สบผลดีภายหลัง
 อยู่ชั่วฟ้าดินสลาย แจ่มจากรูญเรืองยศ
 ปรางค์แก่ตาโลก ทรงอาภอกมั่งมรด
 พุทธชินราชสัมฤทธิ์ เชิดชูจิตชาวประชา
 ปรารถนาน้อมมนัส เป็นสมบัติบริสุทธิ์
 แก่พุทธศาสนิกชน จงรับผลทั่วผู้

ขอย่ำรู้ เบื่อตา
 ตรีเห็นเหตุหึงนาน
 ล้วงปราปรภพ
 ขอศาสนิกากร
 จงรับพุทธชินราช
 ผลกุศลานิสงส์
 ชูเชิดชาติศาสน์จ้ำ
 นนเทอญ

เป็นพุทธานุสสติ
 ในศีลทานภาวนา
 ประสพสุขสุด
 เอออาทรทวสสรรพ
 ประสาทส่วนโมทนา
 ดำรงคงคู่หล้า
 จวบสิ้นศุนย์กัลป์



กำบันทักที่ตั้ง
 เป็นพากย์มครจุต
 เพื่อสำสัดบุรุษ
 เจ้าประภากรได้

ฐานพุทธ รูปเฮย
 จดไว้

บรรยายความเรื่องสร้าง ปฎิมา กรเฮย
 จารึกวันเวลา
 พุทธศักราชปรา
 จงลอกกัตมาให้

ยลจบ แจ่งแฮ
 ผูกถ้อยประพันธ์ถวายเป็น
 มาสไว้
 ภูมิชัด เจนแฮ
 เพื่อบุญจ้ำ

คำแปลคำอรรถแจ้ง จดจาร
 ไว้ที่สุดเสร็จสาร ส่วนท้าย
 เพื่อประโยชน์สาธารณะ ทอดเนตร ดูเนอ
 ไม่เปลี่ยนไม่แปลงย้าย ยกเพี้ยนพจน์ประพันธ์ ฯ

พระราชทานบำเหน็จรางวัล

แก้ มีความชอบ

จอมธรรมิกราชเจ้า จบไฟท ไทยเนอ
 ราลึกความชอบใน ช่างนั้น
 เพียรหล่อพุทธรูปไฟ ไรจน์รุ่ง เรืองแฮ
 เนื่องจากหลวงประสิทธิ์บั้น หุ่นแม่นยำเหมือนเดิม ฯ

เติมศักดิ์พระเพิ่มหน้า สมญา หลวงเฮย
 เป็นพระประสิทธิ์ปณิมา มอบให้
 จางวางช่างหล่อสา มารถกอบ การแฮ
 บำเหน็จรางวัลได้ เพราะด้วยความคิด ฯ

รางวัลสรรเลือกให้	โดยฐา นันตร์เฮย
พระราชทานเงินตรา	แจกบ้าง
ที่รับราชอิสริยา	ภรณ์ก็ มีเนอ
ตามคุณานุรูปอ้าง	ชื่อไว้ในปุม ๑
พุมใจได้รู้เรื่อง	ราวความ
เพราะพระจุลจอมสยาม	ลิขิตไว้
ในพระราชปรารภตาม	ต้นฉบับ เดิมแฮ
ทรงแจกแก่ข้าไท	เมื่อครั้งคราวฉลอง ๑
จ้านองตรองแต่งตั้งด้วย	พยายาม
ทานเทียบเรียบเรียงตาม	เรื่องต้น
ผิดว่าขาดข้อความ	จากฉบับ บ้างนอ
เป็นเพราะเหตุรับร้น	จักให้ทันงาน ๑
นมัสการงานวัดไหว้	เร็ววัน นกนอ
จนจักแต่งไม่ทัน	กะไว้
เพียรผูกพจนประพันธ์	โดยรีบ ต่วนแล
หวังส่งลงพิมพ์ให้	สู่ผู้คู้ฟ้ง ๑

ยังผิดพลาดขาดถ้อย ทางควร บ้างเนอ
 ขอท่านอย่าเพื่อสรวล ส่งซ้ำ
 ผู้แต่งอ่อนสำนวน แรกหัด เรียบเฮย
 ผิดตกๆเกินกำ โปรดแก้การควร ฯ
 ^๕ ^๕
 ^๕ ^๕
 คำนวนแต่งเรื่องน ทว่าทศ วารเนอ
^๕ ^๕
 เมื่อว่างจากการหมด มุ่งเออ
 ตัดเติมเพิ่มต่อบท ตามแบบ บุรพ็เฮ
^๕ ^๕
 เพื่ออ่านฟังยัดเขอ อยู่ได้ยาวนาน ฯ
 ^๕ ^๕
 อังการที่แปดอ้าง มกรา คมเฮย
 สองสัหกศุณย์ตรา สกไว้
 วารแรกนบบชา พทชชนะ ราชเฮ
 งานประจำปีไหว วัดสันเสีจสาร ฯ
 ^๕ ^๕
 ขุนสันธานอักษรระสร้อย ศาสตร์เสริม
 นามหุ่ม บุญะกาญจนเต็ม แต่งไว้
 เพียรผูกพจนประเดิม ประดิษฐานพากย์ ประพันธ์เฮ
 หวังเพื่อสาธุชนได้ สดับรู้ราวความ ฯ

คำจารึกพระพุทธรชินราช

คำขังจารึกพระพุทธรชินราชอันหม่อมเจ้าประ-
ภากร ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ามหา-
มาลากรมสมเด็จพระบวรราชปักษ์ ประพันธ์
เป็นภาษามคธว่า ดังนี้:—

“สุกมัตถุ ชินัสส ฐัมมราชัสส ภกโต ปรีณิพพานา
จตุสตาธิกานิ ทวินัน วิสสสหัสสานมุปริ ปัญญัจฉิต-
ตาพีสติเม สัจฉิเร สหัสสทวิสสเทสสุภูมิติจตุล-
ลสากสภายเน สดโต จ วิสติเม รตนโกสินทสัถ-
เก ติสัญญเต, สัมบัชชมานะ; ปรมินทมหาจุลาลัง-
กรโณ มหาราชา. สยามาวิสเย ราชาธิราชวโร, อดิ-
เรกเตตตีสสรเท ปัญญามามรรตนโกสินทมหา-
ราชธานี รัชช การเนโต, มหาราช ปรีวาเรน วิส-
ณโลกิ ปรี คันตวา. อาสยุชชมาสัสส สักกบักเข
อัญญุมิยา คิณิ, ตุลาคมมาสัสส วิสติเม ทิเน,
สุรวาเร, พิมพัสส ปริมมุเขสุ วิลินสุวณณาทิ
โอสิญจิจิตวา อิมิ พุทธปฎิम्मกาสิ, โอสิญจเน

สีที่เช: โส อิมิ อหฺราเปตฺวา, นาวาณิกาณาปนัญญิ-
 ฐาเน ปริสุทฺธิํ กาสฺเรติ. โสธเน นิปฺปັນฺเน; มาคสิ-
 รัสส ชุณฺเห ตติยาเย, ธันฺวาคมัสส เตรสเม, สุกฺเก,
 ปมุเขหิ มหาชเนหิ ปริวารेतฺวา คัจฉันฺเตหิ ปุชฺย-
 มานิ อิมิ อหฺราเปตฺวา, บัณฺฑจมปวิตฺตตฺตฺสิตฺวนารามे
 ปตฺติญฺฐาเปติ. ตตฺถ จ โอสัญฺจนโสธเนสุ, ปสฺสัทธิ-
 ปณฺนิมาติสํหยา มัจฺโจ โอสัญฺจนเ อาณานิโก อโหสิ,
 ชลยฺยทฺธโยจฺฉินฺทามัจฺโจ โสธเน. อิมสมปิ จ วา-
 โก ชานาตุ,

‘พุทฺธสาสนมฺหิ สทฺธาตุ ตถูปถัมมโก วโร
 เยปเรยฺช สามินฺทา สโม โหเตส สามโป’ติ.”

คำแปล

ขอความงามจงมี แต่บัพที่พระผู้มีพระภาค
 ผู้ชำนะ (มาร) ผู้เป็นพระราชาเพราะธรรมปริ-
 นิพพานมา เมื่อบัพที่ ๒๔๔๕ ที่ทราบกันแล้วว่า
 บิณฑุจลศักราช ๑๒๖๓ รัตนโกสินทรศก ๑๒๐
 มาถึงอยู่ พระเจ้าแผ่นดินใหญ่ทรงพระนามว่า

พระบาท สมเด็จพระ ปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
 เป็นราชาธิราช อันประเสริฐในสยามวิสัย เสวย
 ราชสมบัติในกรุงรัตนโกสินทร์เป็นคำรบ ๕ ได้ ๓๓
 ปีกว่า เสด็จพระราชดำเนินสู่เมืองพิษณุโลก
 พร้อมด้วยราชบริพารเป็นอันมากแล้ว ได้ทรง
 เททอง อันกว้างใน ช่อง ขนวน เบื้อง บน แห่ง รูป
 พิมพ์หล่อพระพุทธรูปปฏิมา พระองค์นั้นในวัน ๑๙๑๑
 ค่ำ เป็นวันที่ ๒๐ ตุลาคม ครั้นการหล่อสำเร็จ
 แล้วโปรดเกล้าฯ ให้เชิญมาตั้ง ณ ที่ว่าการกรม
 ทหารเรือ ครั้นการตั้งสำเร็จบริบูรณ์แล้ว ณ วัน
 ๒๙๑๑ ค่ำเป็นวันที่ ๑๓ ธันวาคม โปรดเกล้าฯ ให้
 เชิญมาประดิษฐานไว้ ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนา-
 ราม เมื่อขณะเชิญมามหาชนได้ห้อมล้อมบูชา
 ตลอดทาง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
 พระราชดำเนิน เป็น ประธาน ของ มหาชน หมุน
 ด้วยก็ในการหล่อพระพุทธรูปปฏิมาองค์นี้ พระ
 ประสิทธิ์ปฏิมาเป็นผู้บังคับช่างหล่อ พระยา

ชลบุทรโยธินทร์เป็นผู้บังคับข้างแต่ง ขอท่าน
 ผู้อ่านหนังสือจงทราบไว้ พระเจ้าแผ่นดินใหญ่
 พระองค์^{๔๕} มีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนา
 เป็นอันมาก ทรงอุปถัมภกพระพุทธศาสนาเป็น
 พระเจ้าแผ่นดิน ผู้ทรงคุณธรรมอันประเสริฐ
 เสมอด้วยพระเจ้าแผ่นดินสยามในกรุงนี้แต่ก่อน
 มา ฯ

โคลงพระบรมนามาภิไธย

“สมเด็จพระเจ้าฟ้ามุข ภาณุ

นามจุฬาลงกรณ์

ทศก

กรมขุนมิ่งมหาร

สรวเสก ให้นา

พินิตประชานารถเจ้า แผ่นหล้าประทานพร” ฯ

พระราชนิพนธ์ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๕

ลิต์ธมต ฤ

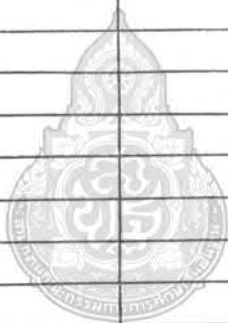
ลิต์ธมต ฤ

ลิต์ธมต ฤ





วันกำหนดสิ่ง





1551



ผู้จัดทำ : นายวงศ์ บุญยะกาญจน์

ผู้ประพันธ์ : หลวงสั่นฐานอักษรศาสตร์

ผู้พิมพ์ : โรงพิมพ์ศรีหงส์

ตำบล : นาตลาดวัดตึก พระนคร

พิมพ์เมื่อ : พ.ศ. ๒๔๗๐

